

PÅ TRODS AF KRISER KAN VI GODT BRØDFØDE 10 MILLIARDER MENNESKER

af Katherine Richardson og Hjalte D. Jørgensen

Professor, leder af Sustainability Science Centre og direktør i GRØN, Fonden for Bæredygtig Udvikling

Hvis ikke vi havde en fødevarekrise før den 24. februar, så har vi det nu. Vi lykkes i dag ikke med at brødføde den eksisterende verdensbefolkning, og mod 2050 vokser verdens befolkning til 10 milliarder mennesker – men det kan lade sig gøre.

Vores fødevareefterspørgsel presser allerede i dag jordens ressourcer. 80 procent af verdens afskovning skyldes nutidens efterspørgsel på mad (FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO, 2020), og fødevaresektorens udledning i produktion og distribution står for næsten en tredjedel af de aktuelle drivhusgasudledninger (Xu, X., Sharma, P., Shu, S. et al., 2021).

Alligevel lykkes vi i 2022 ikke med at brødføde hele verdens befolkning, hvor 800 millioner mennesker stadig er underernærede (FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO, 2019). Ingen videnskabelige rapporter sandsynliggør, at vi kan producere mad til de 10 milliarder mennesker, vi bliver i 2050 uden at ændre vores spisevaner drastisk og udvikle helt ny teknologi.

Alle metoder skal i brug

Selv de mest teknologi-optimistiske forskere – som tror på, at vi de næste 28 år kan gentage og endda overgå den grønne revolutions produktionsstigninger på trods af klimaforandringer – mener, at vi som minimum er nødt til at reducere vores forbrug af drøvtyggerkød med 30 procent. Og for-

skere, der baserer sig på en tiltro til, at vi kan gennemføre markante adfærdsændringer, vurderer ikke, at vi kan løse udfordringen uden nye teknologier. Ikke engang hvis alle begynder at spise vegansk, og vi halverer vores fødevarespild globalt.

Men det skal kunne lade sig gøre at mætte alle munde bæredygtigt. Hvis det skal gælde for 10 milliarder mennesker, er vi nødt til at tage alle metoder i brug, igangsætte adfærdsændringer og udvikle nye teknologier og grundlæggende ændre vores økonomiske system.

I en dansk kontekst har det mange implikationer, for vi er blandt de mest kød-spisende mennesker i verden. En diæt som går ud over både vores helbred og klimaet. De eneste, der har brug for mere kød, er enten for små til at kunne læse eller taler slet ikke dansk.

De eneste i verden, der har brug for mere kød, er enten for små til at kunne læse eller taler slet ikke dansk

Vores politikere skal understøtte adfærdsændringerne gennem en ensartet CO₂-skat og stoppe reklamen for kød gen-

Forskere på Københavns Universitet samler de forskellige discipliner og finder løsninger inden for både teknologisk innovation og adfærdsændringer

nem promilleafgiftsfondene, som Klimarådet beskrev i december 2021.

Vi skal reelt være verdensmestre

Vi må heller ikke hvile på laurbærrene, når vores politikere og erhvervsliv fremstiller os som verdensmestre i "bæredygtighed" på baggrund af den nyeste EPI-rapport eller Tim Searchingers rapport om dansk landbrug sidste år. For selvom Searchingers rapport viser, at Danmark er blandt de bedste i verden til at producere eksempelvis grisekød, er verdensfeltet ekstremt tæt, og vi ligger på linje med f.eks. Polen, Tyskland og Frankrig. Vores komparative fordel er desværre ikke engang skalerbar. Grundet det kolde klima i Danmark er metanudledningen fra gyllen lavere end i det sydlige Europa.

Hvis vi reelt skal være verdensmestre, skal vi investere markant i fremtidens fødevarerproduktion. Holland har allerede verdens næststørste indtægt fra salg af fødevarer men har alligevel i april annonceret en ny investeringspulje på 60 millioner euro til ny celle-baseret madproduktion. I Danmark skal vi med på vognen og være førende på plantebaserede fødevarer, som kan skaleres ud over de danske landegrænser.

Hvorfor kød og mejeriprodukter?

Man kan måle vores fødevarersystems bæredygtighed på mange forskellige måder og med mange forskellige parametre. Hvor meget drivhusgas udledes? Hvor mange kvadratkilometer er ryddet til landbrug? Hvor meget biodiversitet går tabt? Hvor mange milliarder liter vand bruges? Og hvor

Et vigtigt potentiale er at booste de små landbrug i det globale syd

meget kvælstof frigives til naturen? På næsten alle disse parametre er kød og mejeriprodukter blandt de mindst miljøvenlige landbrugsprodukter.

Det er simpelthen ikke en effektiv måde at bruge den energi, planter tager fra solen, når den flyttes gennem dyr, før vi spiser den. Faktisk mister vi ved at introducere dette ekstra led i fødekæden op til 90 pct. af den energi – eller de "kalorier" – der er i planterne, som dyrene spiser. Denne energi går tabt for at holde dyrene i live og fungerende. Det betyder, at det meste af den energi, der er indeholdt i planteføde, spist af dyr, går tabt på vejen til os mennesker som forbrugere.

Dette enorme spild viser sig i dataene: For at få 100 gram protein, udledes halvt så meget drivhusgas, hvis man spiser havregryn frem for kylling. 14 gange mindre, hvis du vælger ærter. I USA er produktion af oksekød baseret på omkring halvdelen af den landbrugsjord, der bruges til at producere mad til den gennemsnitlige amerikanske kost, men bidrager kun med 3 procent af kalorierne.

Du har måske hørt, at mandelmælk er uholdbart, fordi nødder kræver meget vand, og til at producere en liter mandelmælk bruges 371 liter vand. Det er sandt. Men til at producere en liter komælk er

vandforbruget 628 liter! Igen skyldes dette ineffektiviteten af at vande planter, som mennesker ikke selv spiser direkte.

Brug flere penge!

Endelig er vi nødt til som forbrugere at lægge spareiveren fra os, når vi er ude og købe ind. På 100 år er vi danskere gået fra at bruge op imod 50 pct. af vores disponible indkomst på fødevarer til i dag kun at bruge omkring 10 pct. Vi er blevet vant til, at mad er billigt, men svaret er stort set altid, at prisen bliver betalt et andet sted i fødevaresystemet i form af skovrydning, dårlig dyrevelfærd eller uholdbare arbejdsvilkår.

Vi er blevet vant til, at mad er billigt, men svaret er stort set altid, at prisen bliver betalt et andet sted i fødevaresystemet

Som kommunikationsdirektør i Danish Crown, Astrid Gade Nielsen, siger det i København Universitets online-kursus: 'Transformation of the Global Food System' på Coursera.org: »Spis mindre kød, spis bedre kød.« Den parole kan bruges på tværs af mange af de fødevarer, vi køber i dag.

I dokumentaren 10 Billion Mouths spørger vi de store producenter som Danish Crown og Arla om deres rolle i omstillingen

Løsninger i 10 Billion Mouths

Netop udfordringerne i vores fødevaresystem i et globalt perspektiv er hvad den nye dokumentar 10 Billion Mouths undersøger. Her præsenteres både de strukturelle udfordringer vi står overfor, men også bud på fremtidens løsninger, som allerede findes i drivhuse i Holland, i Coldhubs i Nigeria eller som græsprotein i Danmark.

Vi hylder alle de entreprenører, politikere, forskere og borgere, der går forrest og allerede i dag viser os, at et andet fødevaresystem er muligt. Det står klart, at der er brug for løsninger, der går på tværs af discipliner og fagområder.

Vi kan godt brødføde 10 milliarder mennesker bæredygtigt, men det kræver noget af os alle sammen!

Vores håb er, at 10 Billion Mouths kan inspirere alle relevante aktører fra landmænd til politikere og forbrugere. Vi kan godt brødføde 10 milliarder mennesker bæredygtigt, men det kræver noget af os alle sammen!

Kilder

FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO (2020): The State of Food Security and Nutrition in the World 2020. Transforming food systems for affordable healthy diets. Rome, FAO.

FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO (2019): The State of Food Security and Nutrition in the World 2019. Safeguarding against economic slowdowns and downturns. Rome, FAO.
Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.

Xu, X., Sharma, P., Shu, S. et al. (2021): Global greenhouse gas emissions from animal-based foods are twice those of plant-based foods. Nat Food 2, 724–732 (2021). <https://doi.org/10.1038/s43016-021-00358-x>